

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה, דף ל"ט - מ"ה
פרשת דברים | ב' - ח' באב תשפ"ה (27 ליוני - 2 לאוגוסט 2025)

הלימוד מוקדש להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים ורפואת הפצועים

אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
יוציאם מצרה לרוחה

ומאפלה לאורה
ומשעבוד לגאולה
השתא בענלא ובזמן קריב
ונאמר אמן

דף ל"ט: "חלב ישראל"

אחד המושגים ההלכתיים הקשורים לצריכת ושתית חלב ומוצריו נקרא: "חלב ישראל".

במשך שנים רבות ובמקומות רבים בגלילות ישראל, הקפידו יהודים לשתות רק "חלב ישראל", דהינו, חלב שנחלב על ידי יהודי.

יהודים הקפידו על כך מכיוון שהיה קיים חשש שמא הנוכרי עירב חלב בהמה טמאה בחלב הבהמה הטהורה.

גם בימינו, ובמיוחד במקומות בהם אין פיקוח ממשלתי על אופן יצור החלב, יש המקפידים להימנע מלשתות חלב שנוצר על ידי נוכרים, ומשתמשים רק ב"חלב ישראל". על אריזות מוצרי החלב השונים שיש להם הכשר, מצוין האם החלב הוא חלב ישראל או לא.

דף מ': יין תפוחים לרבי יהודה הנשיא

פעם אחת חלה במעיו רבי יהודה הנשיא. הוא ידע שאם הוא ישתה יין שיוצר מתפוחים - ייטב לו, אבל לא היה ברשותם אלא יין תפוחים שיוצר על ידי נוכרי, ולכן נמנע רבי יהודה הנשיא משתית היין, מפני שהיה לו ספק.

במה הוא הסתפק? **"חז"ל גזרו שכל יין של נוכרי אסור בשתייה ובהנאה.** רבי הסתפק האם גם יין תפוחים כלול בגזרה זו. אמר רבי: "הייש כאן מישהו שידע מה ההלכה?" אמר רבי ישמעאל: "פעם אחת אבי, רבי יוסי, חש במעיו והוא שתה יין תפוחים עתיק בן שבעים שנה, של נוכרי, והתרפא. סימן שמותר הדבר". הלכו וחיפשו ומצאו אצל נוכרי יין תפוחים עתיק ושתה רבי ונרפא.

דף מ"א: "חבר"

ישנו מושג ומעמד בהלכה שנקרא: "חבר". הביטוי "חבר" המופיע בתלמוד ובהלכה פירושו **אדם נאמן וירא שמים, שאפשר לסמוך עליו בענייני איסורים והלכות.**

למשל, אם נמצאו פירות בביתו של אדם שנפטר, ואיננו יודעים האם מותר לנו להשתמש בפירות והאם הופרשו מהם תרומות ומעשרות - אם אנו מכירים באותו אדם שהוא "חבר", אזי אפשר לסמוך עליו שכל המאכלים בביתו מעושרים, כי **"חזקה על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו"**, כדי שלא יכשלו באכילת טבל.

מן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת עבודה זרה דף ל"ט

לעולם דאיכא דבר טמא, וכי קאי חזי ליה וכי יתיב לא חזי ליה. מהו דתימא: כיון דיתבי לא חזי ליה, ניהוש דלמא מייתי ומערב ביה - קא משמע לן: כיון דכי קאי חזי ליה, אירתותי מירתת ולא מיערב ביה.

וכי קאי חזי ליה - כאשר הוא עומד הוא רואה אותו מייתי ומערב ביה - מביא ומערב בו אירתותי מירתת - מפחד, מתירא

הסבר: הגמרא מדברת על גוי שיש לו בהמות טהורות וגם בהמה טמאה, ויהודי משגיח עליו כשהוא חולב מן הבהמות הטהורות. במקרה כזה, גם אם היהודי רואה את הגוי רק כשהוא עומד, ולא כשהוא יושב - החלב מותר, ולא חוששים שהגוי עירב בו דבר טמא, מפני שהוא חושש שהיהודי יקום ויראה אותו עושה זאת.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חיילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כוחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפניהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חיילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאיו ותחתיים,
ועטרים בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקים בהם כפתוב:
כי ה' אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ח:	ניו יורק:
כניסת שבת: 19:01	כניסת שבת: 19:51
יציאת שבת: 20:14	יציאת שבת: 20:56
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:16	כניסת שבת: 20:32
יציאת שבת: 20:17	יציאת שבת: 22:00

חברותא

מתפללים

חבורת נערים חביבה יצאה לטייל ברחבי ארץ ישראל. באחד הימים הגיעו הנערים למקום שבו יש מבנה ישן ונטוש ששימש פעם מזנון. כיום זהו שריד למזנון עתיק שאינו פעיל. הנערים התלבטו האם מותר להם להיכנס לתוכו.

מצד שני:

חלק מהנערים אמרו שזה בסך הכל שריד למזנון עתיק ולא כנסייה פעילה. חוץ מזה מדובר במבנה עתיק שכבר שנים רבות אינו לא משמש כמזנון או כמקום דתי, ואף אחד לא משתמש בו, ולכן אין מניעה להיכנס ולראות אותו מבפנים.

מצד אחד:

חלק מהנערים אמרו שלמדו בדף היומי שאין להיכנס ולהנות ממקומות ומדברים של עבודה זרה, ומזנון נוצרי הוא חלק ממקומות של עבודה זרה.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשלוח אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

פרס נובל לשלום לאלי ויזל

אלי ויזל היה סופר ועיתונאי, ניצול שואה, שהקדיש את חייו להנצחת זכר השואה וסיוע ליהודים במצוקה בכל העולם. מלבד זאת היה פעיל זכויות אדם ופעל בנוגע לסכסוכים אלימים רבים בעולם, ביניהם האפרטהייד בדרום אפריקה, מאבק הכורדים, הטיהור האתני ביוגוסלביה ועוד. הוא עמד בראש הוועדה הנשיאותית לזכר השואה בארה"ב, ועל פעילותו בה זכה בשנת 1986 בפרס נובל לשלום. ועד הפרס כתבה עליו כי הוא "שליח לאנושות, שבמאבקו להשלים עם חוויתו האישית של השפלה מוחלטת בשילוב עם עבודתו המעשית למען השלום, העביר מסר רב עוצמה של שלום, כפרה וכבוד אנושי". בנוסף לכך זכה בעיטורים האזרחיים הגבוהים ביותר בארה"ב, מדליית החירות הנשיאותית ומדליית הזהב של הקונגרס.

בית הולדתו של ויזל בסיגט (Wikipedia, Idobi)

♥ | על המפה

העיר סיגט ברומניה

בית הכנסת הספרדי בסיגט (Wikipedia)

סיגט היא עיר במחוז מרמורש שבטרנסילבניה, בצפון רומניה. העיר הוקמה במאה ה-11, ולאורך ההיסטוריה עברה כמה פעמים בין שלטות רומניה להונגריה. במאה ה-18 התיישבה קהילה יהודית במקום, והחל מ-1834 כיהנו כרבני הקהילה אדמו"רי חסידות סיגט ממשפחת טייטלבוים. בתחילת מלחמת העולם השנייה גרו בסיגט כ-10,000 יהודים.

פליטים רבים הגיעו לעיר, ותושבי הקהילה ניסו לסייע להם. ב-1944 פלשו הנאצים להונגריה, ויהודי סיגט נכלאו בגטו, ממנו נשלחו למחנה ההשמדה באשוויץ בארבעה משלוחים. הסופר אלי ויזל היה תושב סיגט ועד היום ביתו בעיר משמש כמוזיאון המספר את סיפורם של יהודי סיגט

👤 | מי אני?

1. אני ספרו הראשון של אלי ויזל.
2. בעברית שמי הוא ההיפך מהיום. ביידיש, משמעות שמי היא "העולם שתק".
3. אני מספר על קורותיו של אלי ויזל בזמן השואה.
4. תורגמתי ל-35 שפות.

לגו ילא לזח "טלטל" טלטל

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

1. מי הוא האיש שבציור?

2. היכן הוא נולד?

3. מה הקשר בין המחנה מאחור לאיש?

4. מהם הספרים המונחים על השולחן?

5. באיזה פרס חשוב הוא זכה?

חִיצָה!

מי מבניו של דוד המלך לא התמרד ולא נרצח?

1. אבשלום ☐

2. אדוניה ☐

3. אמנון ☐

4. שלמה ☐

מינהל החינוך הדתי,
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

חמ"ד של מושג

שבת חזון

שבת חזון היא השבת שלפני תשעה באב. היא נקראת כך משום שקוראים בה את ההפטרה הפותחת במילים "חזון ישעיהו בן אמוץ", בה מוכיח הנביא ישעיהו את ממלכת יהודה וקורא לעם לחזור בתשובה לפני שיבוא החורבן. בשבת זו קוראים את פרשת דברים, ואחריה מתחיל השבוע של בו תשעה באב ונוהגים בו מנהגי אבלות.

5780

ה'תש"פ

5778

ה'תשע"ח

5727

ה'תשכ"ז

5708

ה'תש"ח

5707

ה'תש"ז

5699

ה'תרצ"ט

5657

ה'תר"ץ

5323

ה'רמ"ח

5260

ה'ת"ס

5258

ג'רדש ספרד

4900

ה'רמ"ב

4800

רש"י

4650

רבי סעדיה גאון

4260

ימי הביניים

510

תקופת הראשונים

סדר נזיקין | מסכת מסכת עבודה זרה דף מ"ב - מ"ה

דף מ"ב: הנאה מחפצי עבודה זרה

קיים איסור מן התורה ליהנות מחפץ שעבדו לו עבודה זרה. בדף זה עוסק התלמוד במקרים אחדים של חפצי עבודה זרה, ביניהם: "אשרה" - עץ שעובדי אלילים נטעו כדי לעבוד לו.

מן העץ הזה כמובן אסור ליהנות. לא רק שאסור ליהנות מפירות העץ, אלא אסור אפילו לטפס עליו כדי להגיע למקום גבוה. למשל, אם מישהו רוצה ללכוד ציפור שנמצאת על העץ, אסור לו לטפס על העץ כדי לתפוס את הציפור. הטיפוס אסור מפני שהמטפס נהנה מן העץ. כמו כן, גם אסור לזרוע ירקות מתחת לעץ, מפני שבקיש הצל של הענפים מיטיב עם הירקות ואסור ליהנות מן הענפים הללו. רבי יוסי אומר: גם בחורף אסור לזרוע ירקות מתחתיו, כי הירקות נהנים מן העלים שנשורים בחורף מן העץ ומזבלים את האדמה.

דף מ"ג: מנורת המקדש

לאחר שהחשמונאים ניצחו את היוונים וגרשו אותם מבית המקדש השני ומירושלים, הם ניגשו לשקם את בית המקדש, כדי לעבוד את עבודת המקדש.

מנורת הזהב שעשה משה רבנו, נלקחה שאל זה מכפר על ידי האויבים, והיה צורך לעשות מנורה חדשה. באותם ימים היו בני העם עניים ולא היה להם די כמון כדי לעשות מנורה מזהב, ולפיכך עשו מנורה ממוטות של ברזל שצופו בבדיל. לאחר שהתעשרו, עשו מנורה חדשה מכסף. כשהתעשרו עוד, היתה להם אפשרות לעשות מנורה מזהב טהור.

דף מ"ד: אדוניה

אדוניה היה אחד מבניו של דוד המלך. בספר מלכים מסופר שאדוניה רצה למלוך אחרי אביו דוד, וכבר בחייו הוא ארגן חמישים אנשים שירוצו לפניו מרכבתו, כמאות לבן המלך שמתעתד לרשת את המלך לאחר מותו.

חמישים האנשים הללו הוכשרו באופן מיוחד לריצה ממושכת ביותר; בין היתר הוציאו להם את הטחול, כי הטחול מכביד על הריצה. גם הרגלים שלהם עברו טיפול מיוחד כדי לאפשר להם ריצה ממושכת בלי כאבים.

בבית דוד היה כתר מיוחד שבו בחנו מי ראוי להיות מלך מטעם בית דוד. הכתר היה בנוי בצורה מיוחדת שרק מי שיש לו חריץ באמצע הראש, הכתר יכול להתישב כראוי על ראשו. כשהניחו את הכתר על ראשו של אדוניה ראו שהוא לא מתשב עליו טוב והבינו שהוא אינו יכול לרשת את דוד אביו.

דף מ"ה: איזו עבודה זרה אסורה בהנאה?

ישנה הלכה בתלמוד הקובעת כי נוכרי שהשתחוה לאדמה כעבודה זרה, לא אסר את האדמה כעבודה זרה, אבל לעומת זאת אם הוא חצב אבן ועבד אותה - האבן נאסרה בהנאה.

מה ההבדל? אם נוכרי עובד עבודה זרה לחפץ שהיה קיים והוא לא יצר אותו ולא עשה אותו - החפץ לא נאסר בהנאה. למשל, נוכרי נעמד ליד עץ ומתחיל לעבוד לו - העץ לא נאסר. אבל אם הוא חצב אבן מהר, כשהוא עובד לעבודה הזרה הוא אסר אותה בהנאה, כי היא מעשה ידיו.

עבודה זרה אסורה אם היא מעשה ידי אדם - חפץ שעשה אדם.

דבר תורה

על הפסוק "אלה הדברים אשר דבר משה" - מסבירים הפרשנים, שמשה מתחיל לדבר כאן בדברי תוכחה וביקורת אל בני ישראל.

אולם, בפסוקים הבאים כלל לא מוזכרים דברי תוכחה כי אם המקומות אותם עברו בני ישראל בהליכתם במדבר. יש לשאול ולהבין להיכן ומדוע נעלמו אותם "דברי תוכחה"?

התשובה היא שמשה אמר את כל דברי התוכחה שלו בדרך רמז: כל אחד מהמקומות שהוא מזכיר מרמז על חטא בו חטאו ישראל בעת הליכתם במדבר.

ומדוע הזכיר משה את דברי התוכחה רק בדרך רמז ולא במפורש?

ללמדנו כלל חשוב: שגם כשמגיע הזמן והמקום להוכיח ולבקר את השני - עדיין יש לעשות זאת בצורה עדינה ונסתרת, עד כמה שאפשר, כדי שלא לפגוע בכבודו ושלא לביישו.

שאלות השבוע

1. על איזה עץ אסור לטפס?
2. ממה עשו החשמונאים את המנורה?
3. איזה ניתוח עשו לעבדים של אדוניה בן דוד?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח ראה חשבון

תשובות

הציור השבועי (עמ' 3)

1. אלי ויזל.
2. בעיר סיגט ברומניה.
3. זהו מחנה ההשמדה אושוויץ-בירקנאו בו היה ויזל בזמן המלחמה, ומשם ניצל.
4. אלו חלק מספרים רבים אותם כתב: הספר "הלילה" עוסק בשואה, והספר "בלהט הנשמה" עוסק בתנועת החסידות.
5. בפרס נובל לשלום.

חידה (עמ' 3)

תשובה: שלמה